

Олексій ГАЛЬОНКА,

доцент кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання ЧОШПО імені К. Д. Ушинського, кандидат педагогічних наук

**МИСТЕЦЬКА ВІТАЛЬНЯ
«НЕСЕМ ЛЮБОВ ТОБІ, МОЯ ЗЕМЛЯ»
ЗА ТВОРАМИ КУЗЬМИ ЖУРБИ**

Виконавці: ведучий, читці, музиканти (піаніст, скрипаль, віолончеліст)

Музика

Ведучий

Кузьма Тимофійович Журба, поет і журналіст, народився 11 листопада 1922 року в селі Хрещатому на Козелеччині в селянській родині. Закінчив Чернігівський сільськогосподарський технікум, пізніше Харківське військово-медичне училище.

У роки Другої світової війни воював з фашистськими загарбниками, відзначений бойовими нагородами.

Після війни працював на Чернігівському обласному радіо, в редакції обласної газети «Деснянська правда».

Читець

О земле рідна, краю мій вишневий,
Гартований в тугих вітрах століть.
На зорі ці й на кряжисті дерева
Не раз дивились прадід мій і дід.
Бо їм, як і мені, було їх треба
У гожий час і в пору лихоліть.
Не можна жити без землі і неба,
Без віри і мети не можна жить.
А в них завжди мета була висока,
Хоча й скупа судилась їм пора, –
Щоб ти, Україно, квітла синьоока.
Не гнулась перед зайдами в покорі,
Щоб множились барвисті, як узори,
Твої сади і ниви край Дніпра.

Читець

Твої сади і ниви край Дніпра,
Карпатські мальовничі полонини...
Замало пензля, а тим більш пера,
Щоб Придесення відтворить картини.
Мов щогли – сосни в ключівських борах,
Мов килими – завітчані долини,
Немов пісні – дороги в яворах,
А повесні – сонати солов'їні.

І прадіду, і діду мій уклін,
І батькові, і матері, і долі
За те, що я живу на цій землі,
Край тебе, Десно, де лікують болі,
Дають мені снагу квітки, дерева,
Ясні твої зірничі кумачеві.

Музика

Читець

Іще мороз білобородий
Спішить в левади із дібров,
Та вже синиці на городі
Повеселішали ізнов.
Іще поскрипують санчата
І сяє інею срібло,
Та сонцем путь уже почата
На довший день і на тепло.
Зігрівсь у затишку опівдні
Верби пахучий пагінець.
І край хліва відкрили півні
Тугий барвінку зеленець.
Дивлюсь у захваті на чудо,
І думка радує мене:
Цю землю сонце не забуде.
Весна цю землю не мине!

Ведучий

Володимир Сапон, відомий чернігівський письменник і журналіст, згадував: «З небагатьох миттєвостей спілкування з Кузьмою Журбою найбільше зосталось у пам'яті одне. Було рівно за рік до тієї страшної зимової трагедії, коли він, вертаючись із Прилук, де проходили дні «Політвидаву», разом з іншими учасниками цього заходу потрапить у дорожньо-транспортну пригоду і загине. Ми ж, велика група чернігівських літераторів і артистів філармонії, поверталися з Пісок Бобровицького району – батьківщини Павла Тичини, де урочисто відзначали 90-річчя від дня народження автора «Соняшних кларнетів»...

Працював Кузьма Журба кореспондентом у редакції обласної газети «Деснянська правда». Як і Павло Тичина, уважно слідкував за творчістю молодих літераторів. Саме йому завдячують за публікацію своїх перших віршів у «Деснянській правді» і Володимир Дрозд, і Євген Гуцало, і Леонід Горлач, Станіслав Реп'ях, і Дмитро Іванов...»

Читець

Повне чар все березневе:
Зоряниця одцвіте,
Сонце йде – назустріч дневі,
Променисте, золоте.
На снігу на голубому
Веселіють голуби.
Біля річки й біля дому
Запах юної верби.
Повне чар все березневе:

До Десни струмок тече,
В нього ллється синь із неба
Й ніжна синь твоїх очей.
Разом підемо до гаю,
Де ще стільки є краси?
Так синиці запитають:
– Ясен, ясен, чий ти син?
Й примовкають жовтогруді,
Й прислухаються малі.
Знаю відповідь їм буде:
– Син я – сонця і землі!
І світило полудневе
За дитя своє раде!
Повне чар все березневе,
Світле, дуже, молоде.

Читець

Лелеки поважно у квітні,
Немов найрідніша рідня,
В мій край придеснянський привітний
Летять щогодини, щодня.
Зиму провели у розлуці
На дальній чужинській ріці.
А в думках – на удайській луці,
Де тихі озера оці.
Край них мене мати малого
Пустила на стежку колись.
Звідсіль мої мрії-дороги
В бентежне життя повились.
Були вони дальні і ближні
І рідні, як матір-земля...
Я теж під ці верби і вишні
Лелекою лину здаля.

Музика

Читець

Спалахнули перші блискавиці –
Золоті автографи громів.
Скоро прилетять зелені птиці
До моїх тополь і яворів.
Сядуть на гілля, і ціле літо
Вітер їм шептатиме казки
Про поля, де половіє жито
і синіють мудрі колоски.
Про гаї, де в гущаві стежину
Протоптала дика звірина,
Про гніздо у заростях ліщини,
Де воркує горлиця сумна.
Наговорить їй вітрисько синій,
Нашебече влітку про усе

Щедро позолотить в день осінній
І в далекий вирій понесе.

Читець

Були ви в саду, як гроза наступає?
Зеленими хвилями грає трава,
Зеленою піною листя шумує,
І наче хтось землю хитає усю.
Гойдаються віти, як трепетні руки,
Що хочуть когось вгамувати, спинить,
Та дужчає вітер – і трави до тину
Все горнуться ближче, і гнуться кущі.
Ламається небо вогнисто і лунко,
І злива шалено на сад наліта.
Дерева їй раді. Лише в переляку
Зриваються з гілок червиві плоди.

Читець

Звелися сонця золоті сини
Над зеленню принишклою в городі.
Я виглядав із самої весни
Їх картузи, що сотні літ у моді.
Стоять, зорять у даль через тини,
Де гарбузиння в'ється в живоplotі.
І світло так від тої новизни,
Що світ увесь заграв у позолоті.

Читець

Грає жайвір струною на сонці,
Не замовкає з весни і на мить.
На обніжку в блакитній коронці
У задумі волошка стоїть.
Половіють жита при дорозі,
Тужавіє колосся пшениць.
Все чекає тут жнив. Навіть грози
Нагостили серпи блискавиць.

Читець

У поле спішать і дороги, й стежки,
Трава біля них різноцвіттям прошита
І ниви, як неньки, в долонях м'яких
Колишуть стеблини русявого жита.
На кожній тужаві, як мідь, колоски,
В них сила життя непоборного вмита,
Яку зберегли нам діди і батьки.
Із весен прадавніх, з недавнього літа.

Читець

Як пахнуть хороше жита,
Коли веселка золота
Після грози встає над ними,

Мов каже: дощ уже не йтиме,
Хай піднімаються жита!
Колосся хвилі наливні
Спішать у даль через лани.
Вітрець над ними щось шепоче.
І слухають його охоче
Колосся хвилі наливні.
Між берегами буйних жит
Доріжка, мов струмок, біжить,
І, задивившись на рівнину,
Я йду по ній, немовби плину
Між берегами буйних жит.
Зростає щедрий урожай.
Аж ген за дальній небокрай –
Хліба, хліба – важкоколосі.
Стає тісніше на дорозі –
Багатий буде урожай!
Нехай красуються жита.
Веселка в небі золота.
Внизу струмком доріжка в'ється,
І спіє радість мого серця,
Бо пахнуть хороше жита!

Музика

Читець

Унизу верба росою вмита,
Між полями річка гомінка,
А над самим сонцем, у зеніті,
Жайворонок днями не змовка.
Бачить він ланів рясну оздобу –
Колоски на кожному стеблі.
І співає пісню хліборобу,
І любимій матері – землі.
Пісню ту дівчата – трудівниці
Привітають рано на зорі,
За ту пісню поле любить птицю
Й сонце її пестить угорі.
І з любов'ю і верба, і річка
Жайворонка слухають весь день.
Він, як та хмаринка невеличка,
Сіє срібним дощиком пісень.

Читець

Є річка, що вписана в пісню,
Зірками цвіте у ночах.
Я бачу усю Вітчизну
В блакитних її очах.
Це звідси відважний Ігор
У дальній рушав похід.
Несли їй чужинці іго,

Та де їх шукати слід?
Герої в билинах воскресли,
Щоб жити з живими віки.
Над ними, як райдуги, весни
З барвінку спілітають вінки.
Це тут, над моєю Десною,
Могутньо вставала Русь.
Любові води живої
З її глибини нап'юсь.

Читець

Місячна ніч на Десні.
Тиша. Незаймана тиша.
Плину я знов на човні,
Знов мене хвиля колише.
Срібним ласкавим крилом
Горнеться річка до мене.
Вдарю крилатим веслом,
В'їду в царство зелене.
В тихій задумі нічній
Верби, багаті на вроду.
Вийшли на берег крутий
І задивились у воду.
Все тут у дивному сні
Срібною казкою дише.
Місячна ніч на Десні.
Тиша. Незаймана тиша.

Музика

Читець

Летять у вирій журавлі,
В душі моїй тривога.
Це значить – осінь у селі,
Зима коло порога.
Згубило сонце десь у млі
До саду нашого дорогу
Все менше яблук на гіллі,
Все більше листя золотого.

Читець

Осінь. Вітру шелест.
Ковчиться туман.
Вітер в далі шле лист,
Та й куди не глянь:
У поля й долини,
І до синіх рік.
Зойки журавлині
Чути угорі.
Покидають рідні
Землі в хмурий час.

Мабуть, їм завидно,
Як зорять на нас.
Ми ж тут сієм жито
І будуєм дім.
Нам ще жити й жити
У краю оцім!

Читець

Уже гребінка листопаду
Пройшла з вітрами по садах,
Уже від літнього наряду
Немає сліду й на дубах.
Уже на простори широкі
Несуть хурделі білий цвіт.
Вона ж стоїть рум'яношока,
Немов дівча в сімнадцять літ.
І до морозів їй байдуже,
Жартує з вітром у саду...
За те, що не боїться стужі,
Люблю калину молоду.

Читець

І ми, прийшовши з нелегких походів,
Вже написали пісню не одну
Про те, як через віхоли-негоди
З надією вдивлялись в далину.
І далі йшли. Долали перешкоди,
Благословляли світло й новизну
І не стомилися. Не скажем: «Годі»,
Бо віримо в омріяну весну.
У вірі тій наснага наша й сила.
Давно ж відомо кожному, мабуть,
Що з вірою матуся пестить сина,
Орлом із вірою стає орля,
І з нею ми, прямуючи в майбутть,
Несем любов тобі, моя земля.

Ведучий

Перу Кузьми Журби належать поетичні збірки: «Над красунею Десною» (1956), «Дорога до щастя» (1961), «Перший грім» (1968), «Серп» (1969), «Лісові гостинці» (1971), «Яблука падають» (1972), «В чеканні весен» (1982, посмертно). Він не дожив лічених місяців до свого 60-річчя, – читаємо в спогадах Володимира Сапона, – якого так чекав. Пам'ять про поета і журналіста вшановано меморіальною дошкою на стіні будинку по вулиці Гетьмана Полуботка, що виходить на Красну площу, в якому тоді була редакція «Деснянської правди», у вулиці його імені в рідному Хрещатому».

Музика